

Տեղեկագիր

Հատուկ ռազմական գործողության ժամանակ
Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր
երեխաների իրավունքների հանձնակատար Մարիա
Լվովա-Բելովայի գործունեությունը երեխաների
պաշտպանության ուղղությամբ

Թողարկում № 2 / 13 հոկտեմբերի 2023թ.

Հարգելի ընթերցողներ

Ձեր առջև Հատուկ ռազմական գործողության (ՀՌԳ) ժամանակ Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարի երեխաների պաշտպանության գործունեության մասին տեղեկագրի երկրորդ թողարկումն է: Առաջինը ներկայացվել է 2023 թվականի ապրիլի 4-ին:

ՀՌԳ սկսվելից մեր ինստիտուտը օպերատիվորեն միացել է Դոնբասի երեխաների փրկությանը և աջակցությանը: Այդ ընթացքում տեղի են ունեցել իմ ինը աշխատանքային այցելությունները Դոնեցկի և Լուգանսկի Ժողովրդական Հանրապետություններ, Չապորոժիեի և Խերսոնի մարզեր, որոնք անցած տարվա սեպտեմբերի 30-ից մտել են Ռուսաստանի Դաշնության կազմի մեջ:

Եթե առաջին ամիսներին առաջնահերթություն է համարվել երեխաներին անհապաղ օգնության ցուցաբերումը՝ «այստեղ և հիմա» ռեժիմով, ապա ներկայումս իշխանությունների հետ համատեղ աշխատում ենք երկրի նոր շրջաններում մանկության պաշտպանության լիարժեք համակարգի ստեղծման ուղղությամբ, այդ թվում՝ իրականացնում ենք մեր ռազմավարական ծրագրերը:

Բացի այդ, մենք շարունակում ենք հետևողական ալգորիթմով վբաղվել Ուկրաինայի և Ռուսաստանի տարածքում երեխաների և նրանց հարապատների հետ վերամիավորմամբ և բոլոր դիմումների շուրջ ցանասիրաբար աշխատում ենք՝ ուրախանալով յուրաքանչյուր հանդիպման համար:

Տեղեկագրի երկրորդ թողարկման մեջ մենք թարմացրել ենք տվյալները, որպեսզի ռազմական գործողությունների հետևանքով տուժած անչափահասների իրավունքների և շահերի իրացման վերաբերյալ մեր գործունեության մասին տեղեկատվությունն ավելի ամբողջական լինի:

Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին
առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատար Մարիա Լվովա-Բելովա

Երեխայի իրավունքի հանձնակատարների ինստիտուտի մասին

Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարի պաշտոնը ստեղծվել է ՌԴ Նախագահի 01.09.2009թ. № 986 հրամանագրով:

Ինստիտուտի զարգացման մասով նշանակալի քայլ է 27.12.2008թ. № 501-ԴՕ «Ռուսաստանի Դաշնությունում երեխայի իրավունքների հանձնակատարների մասին» Դաշնային օրենքի ընդունումը: Այն այդ թվում սահմանել է դաշնային և տարածաշրջանային հանձնակատարների իրավական կարգավիճակը:

Հանձնակատարի գործունեությունը ուղղված է երեխաների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության պետական երաշխիքների ապահովմանը, երեխաների իրավունքների և օրինական շահերի իրականացմանն ու պահպանմանը պետական մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և պաշտոնատար անձանց կողմից:

Հանձնակատարը աջակցում է.

▶ երեխաների խախտված իրավունքների և օրինական շահերի վերականգմանը

▶ երեխաների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանը վերաբերող մասով Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդրության կատարելագործմանը

▶ երեխաների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության ոլորտում միջազգային համագործակցության զարգացմանը

▶ երեխաների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության ձևերի և մեթոդների կատարելագործմանը:

Դաշնային հանձնակատարը հանդես է գալիս որպես Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտներում հանձնակատարների գործունեության համակարգող:

Այժմ տարածաշրջանային մակարդակով երեխայի իրավունքների հանձնակատարի

պաշտոնը հաստատվել է 86 շրջաններում, այդ թվում՝ Լուզանսկի ժողովրդական Յանրապետությունում (ԼԺՅ):

Դոնեցկի ժողովրդական Յանրապետությունում (ԴԺՅ) և Չապորոժիեի մարզում երեխաների իրավունքների պաշտպանության հարցերը ներկայումս դրված են տարածաշրջանների ղեկավարների պրոֆիլային խորհրդականների վրա:

Երեխայի իրավունքների հանձնակատարի մասին օրենքները ընդունվել են Դոնեցկի և Լուզանսկի ժողովրդական Յանրապետություններում:

Նախատեսվում է համապատասխան պաշտոն ստեղծել Խերսոնի և Չապորոժիեի մարզերում:

ԻՌԴ Նախագահին առընթեր հանձնակատարի խնդիրները ՅՈՒԳ շրջանակներում

▶ Աջակցություն ռազմական գործողությունների գոտիներում հայտնված երեխաների անվտանգության ապահովմանը:

▶ Աջակցություն երեխաների կրթության, բժշկական օգնության, սոցիալական ապահովության, ընտանեկան շրջապատի և այլնի մասով իրավունքների իրացմանը:

▶ Օգնություն երեխաների վերամիավորմանը ծնողների և այլ մտերիմների հետ, ովքեր տարբեր պատճառներով բաժանվել են ՅՈՒԳ ընթացքում:

▶ Յուրմանիտար օգնության ցուցաբերում:

▶ Օգնություն երեխաների՝ հոգեբանական աջակցության և վերականգնման կազմակերպմանը, ում անդրադարձել են ռազմական գործողությունները:

▶ Աջակցություն ԴԺՅ, ԼԺՅ, Չապորոժիեի և Խերսոնի մարզերի գործադիր իշխանության մարմիններին՝ մանկության պաշտպանության համակարգերի հիմնման գործում:

▶ Երեխաների պաշտպանության հարցերով միջազգային կազմակերպությունների հետ փոխգործակցություն ՅՈՒԳ ժամանակ:

ՌԴ Նախագահին առընթեր հանձնակատարի աշխատանքի սկզբունքները ՅՈՒԳ շրջանակներում

▶ Երեխաների և ընտանիքի շահերը որպես գերակա առաջնահերթություն

▶ Օպերատիվություն՝ օգնությունը երեխաներին ռազմական գործողությունների պայմաններում պետք է արագ ցուցաբերվի:

▶ Ընտանեկան շրջապատ՝ հիմնական պայման է երեխայի ներդաշնակ զարգացման:

▶ Թափանցիկություն՝ հանձնակատարի ամբողջ աշխատանքը լուսաբանվում է լրատվամիջոցներում և սոցիալական ցանցերում:

Երեխաների իրավունքների պաշտպանությունը ժամանակավոր տեղավորման կետերում

Երեխայի իրավունքների հանձնակատարները շրջաններում ներգրավված են ժամանակավոր տեղակայման կետերում (ԺՏԿ) բնակվող ընտանիքներին և երեխաներին օգնություն ցուցաբերելու գործում:

Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարը պարբերաբար խորհրդակցություններ է անցկացնում՝ նոր շրջանների երեխաներին և ընտանիքներին օգնելու հրատապ հարցերի վերաբերյալ համակարգային լուծումներ մշակելու համար:

Մանրամասն՝ տեղեկագիր N° 1 «Յատուկ ռազմական գործողության ժամանակ Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարի գործունեությունը երեխաների պաշտպանության ուղղությամբ» թողարկման մեջ:

Այսօր երեխայի իրավունքների հանձնակատարների ինստիտուտը տրամադրում է բժշկական, հոգեբանական, իրավաբանական, նյութական, կրթական օգնություն՝ ըստ անհրաժեշտության և քաղաքացիների հարցման, որոնք բնակվում են ժամանակավոր տեղակայման կետերում:

Այսպես, 2023 թվականի հունիսին, Մարիա Լվովա-Բելովան «Առձեռն երեխաներին» ակցիայի շրջանակներում ավելի քան 700 կգ ընդհանուր քաշով հումանիտար օգնություն է ուղարկել Շեբեկինսկի քաղաքային օկրուգի 135 երեխաների, որոնք Ուկրաինայի կողմից գնդակոծությունների պատճառով ընտանիքների

հետ գտնվել են Բելգորոդի ժամանակավոր տեղակայման կետերից մեկում: Մարդասիրական բեռը ներառել է սպիտակեղեն, հագուստ, մանկական սնունդ, հիգիենայի պարագաներ, զարգացնող խաղալիքներ:

ԴԺՅ, ԼԺՅ և ԽԵՐՍՈՆԻ մարզի սոցիալական հաստատություններից տարհանված սաների իրավունքների պաշտպանություն

2022 թվականի փետրվարին ԴԺՅ և ԼԺՅ ղեկավարները դիմել են Ռուսաստանի Դաշնության իշխանություններին՝ քաղաքացիական անձանց իր տարածքում ընդունելու խնդրանքով:

2022 թվականի փետրվարին ՌԴ տարածք ժամանած անձանց թվում են եղել ծնողազուրկ և առանց ծնողական ինսամբի մնացած երեխաների համար նախատեսված Հանրապետական գիշերօթիկ հաստատությունների սաները (ընդհանուր առմամբ՝ մոտ 2 հազար մարդ), որոնց օրինական ներկայացուցիչներն են հանդիսացել տնօրեններն ու նշված հաստատությունների աշխատակիցները:

ԴԺՅ երեխաները, Հանրապետության ինսամակալության և հոգաբարձության ոլորտում լիազորված մարմինների միջնորդությամբ, հետագայում տեղավորվել են ինսամակալության Ռուսաստանի քաղաքացիների ինսամատար ընտանիքներ կամ սահմանամերձ ԺՏԿ-ից տեղափոխվել Ռուսաստանի այլ շրջանների մանկական հաստատություններ: Հայտնի է այս երեխաներից յուրաքանչյուրի ճակատագիրը: Նրանց իրավունքների պաշտպանությունը՝ շրջանների հանձնակատարների հսկողության ներքո է:

ԼԺՅ երեխաները ամբողջ կազմով վերադարձել են իրենց հաստատությունները: Հետո նրանցից մի մասը Հանրապետության ինսամակալության և հոգաբարձության ոլորտում լիազորված մարմինների միջնորդությամբ տեղավորվել են ինսամակալության ռուս ինսամատար ընտանիքներ:

Ընդհանուր առմամբ, ԴԺՅ-ից և ԼԺՅ-ից 380 որբ երեխաներ տեղավորվել են Ռուսաստանի բնակիչների ինսամատար ընտանիքներում: Դա տեղի է ունեցել 2022 թվականի ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին. Մանրամասն՝ «առանց ծնողական ինսամբի մնացած երեխաների տեղավորումը ինսամակալության Ռուսաստանի քաղաքացիների ընտանիքներ» բաժնում:

2022 թվականի նոյեմբերին ԽԵՐՍՈՆԻ մարզի

Ալեշկինսկի մանկատուն-ինտերնատը հայտնվել է ճակատային գծի անմիջական հարևանությամբ:

Հանձնակատարի աջակցությամբ ծանր պայթյուզիաներով 52 սաներ ժամանակավորապես տեղափոխվել են անվտանգ տարածք՝ Ղրիմի Հանրապետություն: Այնտեղ գտնվելու ընթացքում երեխաներն ապահովվել են բոլոր անհրաժեշտ պարագաներով մարզային գործադիր մարմինների, ոչ առևտրային կազմակերպությունների, բարերարների կողմից:

2023 թվականի օգոստոսին Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարի օգնության շնորհիվ Ալեշկինսկու մանկատուն-ինտերնատի տղաներից մեկին հաջողվել է հանձնել Ուկրաինայից տատիկին: Կինը երկար ժամանակ չէր կարողացել իր թոռնիկին վերցնել հաստատությունից: Փաստաթղթերով ազգակցությունը պարզելն անհնար է եղել: Տուն-ինտերնատում տղային ծնողները թողել են դեռ մինչև ՀՌԳ սկիզբը: Տատիկի և թոռան վերամիավորման համար հանձնակատարի աշխատակազմը կազմակերպել է ԴՆԹ փորձաքննություն՝ Ռուսաստանի առողջապահության նախարարության դատաբժշկական փորձաքննության ռուսական կենտրոնի աջակցությամբ:

Երբ հարազատությունը հաստատվել է, Մարիա Լվովա-Բելովայի ներկայությամբ երեխային փոխանցել են տատիկին:

Ալեշկինսկու մանկատուն-ինտերնատի սաներն արդեն վերադարձել են հայրենի մարզ՝ Սկադովսկում գտնվող նոր մասնագիտացված սոցիալական հաստատություն:

Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարի աջակցությունը ընտանիքների վերամիավորմանը

Կարևոր չէ, թե որտեղ և ինչ կարգավիճակում է գտնվում երեխան Ռուսաստանում, մանկական հաստատությունում, ինսամատար ընտանիքում, ունի արդյոք նա Ռուսաստանի քաղաքացիություն, թե ոչ: Եթե նա ունի ծնող կամ համապատասխան

իրավունքներ ունեցող այլ ազգական, ապա ընտանիքն ունի վերամիավորվելու բոլոր հնարավորությունները: Ռուսաստանի Նախագահ Վլադիմիր Պուտինը հստակ նշել է դիրքորոշումը ընտանիքների վերամիավորման մասով:

«Մենք երբեք դեմ չենք եղել, որ երեխաները վերամիավորվեն իրենց ընտանիքների հետ, եթե, իհարկե, նրանց հարազատները հայտնվեն: Ոչ մի խոչընդոտ այդ կապակցությամբ երբեք չի եղել, չկա և, իհարկե, երբեք չի լինի»:

Իրավիճակների ճնշող մեծամասնությունում երեխան գտնվում է ծնողներից մեկի կամ հարազատի հետ: Միևնույն ժամանակ, առկա է անհրաժեշտություն վերամիավորվելու ընտանիքի մյուս անդամների հետ:

Դժվարությունները կարող են կապված լինել անհրաժեշտ փաստաթղթերի բացակայության, տրանսպորտային ծախսերի կամ ընտանեկան վեճերի հետ:

Գոյություն ունի վերամիավորման մի քանի տարբերակ.

▶ ընտանիքները հարցը լուծում են ինքնուրույն կամ կամավորական կազմակերպությունների օգնությամբ, ընդ որում վարչական որևէ աջակցություն չի պահանջվում

▶ ընտանիքները կամ կամավորական կազմակերպությունները դիմում են Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարին

▶ ընտանիքները դիմում են ՈԿրաինայի պաշտոնական կառույցներին, որոնք տեղեկատվություն են փոխանցում Ռուսաստան և Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխաների իրավունքների հանձնակատարի աշխատակազմ:

Հանձնակատարի աշխատակազմը օպերատիվորեն օգնում է բոլոր դիմողներին: Նման աշխատանք տարվում է ՀՌԳ սկզբից և կրում է անհատական բնույթ:

Դրա համար աշխատակազմը տանում է որոնվող երեխաների մասով տվյալների բազա: Կազմակերպվել է ուկրաինական կողմի հետ փոխգործակցության աշխատանքային ալիք, որը թույլ է տալիս մշակել յուրաքանչյուր հարցում: Դրա միջոցով իրականացվում է անհրաժեշտ փաստաթղթերի, տեղեկատվության փոխանակում, համակարգվում է ընտանիքների վերամիավորման գործընթացը:

Ընդ որում, երեխաները կարող են լինել ինչպես Ռուսաստանի, այնպես էլ Ուկրաինայի տարածքում. կան իրավիճակներ, երբ խոսքը վերաբերում է երրորդ երկրներում երեխաների մասին, օրինակ՝ ԵՄ-ում:

Հանձնակատարի աշխատակազմի կողմից հարցման մշակման ալգորիթմը բաղկացած է վեց փայլից՝

1. Փնտրվող երեխայի Ա.Ա.Հ. և դիմողի տվյալների ստացում, ինչպես նաև բնակության ենթադրյալ վայրի մասին:

2. Հարցման ուղարկում Ռուսաստանի Ներքին գործերի նախարարություն՝ բնակության վայրի ճշգրտման, Ռուսաստանի այլ գերատեսչություններ և այլ երկրներ լրացուցիչ հարցումների վերաբերյալ:

3. Եթե երեխան գտնվում է Ռուսաստանում, ապա հանձնակատարի աշխատակազմը հարցում է ուղարկում ՌԴ սուբյեկտին՝ խնդրելով այցելել անչափահասին և ճշտել տեղեկությունները:

4. Դիմումի և փաստաթղթերի ցանկի համաձայնեցում ՌԴ սուբյեկտի լիազորված մարմինների հետ:

5. Ուկրաինայից անհրաժեշտ փաստաթղթերի հարցում, որոնք հաստատում են վերամիավորման իրավական հիմքը:

6. Ուկրաինական կողմի հետ տրանսֆերի մանրամասների համաձայնեցում, անհրաժեշտության դեպքում համագործակցություն Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի հետ:

Վերամիավորման գործընթացում հանձնակատարի աշխատակազմը օգնում է թարգմանության և փաստաթղթերի նոտարական հաստատման, տրանսպորտային ծախսերի, հյուրանոցային տեղավորման, սննդի և բջջային կապի ապահովման, ԴԼԹ-ի հանձման հարցում,

2023 թվականի հոկտեմբերի 13-ի դրությամբ 24 ընտանիքներից 35 երեխա՝ հանձնակատարի աշխատակազմի անմիջական մասնակցությամբ վերամիավորվել է իրենց հարազատների հետ, որոնք բնակվում են Ուկրաինայում և այլ երկրներում:

Այս թվերը չեն ներառում այն երեխաների տվյալները, որոնց ծնողները խերսոնի, Չապորոժիեի, Խարկովի և այլ տարածքներից 2022 թվականի աշնանը իրենց որոշմամբ ուղարկել են Ռուսաստանի հարավի առողջարաններ հանգստանալու (տես «Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աջակցությունը Դրիմի Չանրապետություն և Կրասնոդարի երկրամաս հանգստի մեկնած երեխաների և նրանց ծնողների վերամիավորմանը» բաժնում):

Օրինակ 1. 3Օրինակ 1. 2023 թվականի հունվարի 31-ին Ուկրաինայի բնակչուհին վերամիավորվել է իր երկու կրտսեր քույրերի հետ, որոնք դեռահասներ են և ապրել են Ռյազանի մարզի սոցիալական վերականգնման կենտրոնում: Ավելի վաղ աղջիկները մոր հետ տարհանվել են Ռուսաստան այն տարածքից, որտեղ ակտիվ մարտական գործողություններ են ընթացել, և բնակվել են ժամանակավոր տեղակայման կետում: Մայրը ծանր հիվանդացել և մահացել է: Կոլինսկի մարզում բնակվող ավագ քույրը ցանկացել է աղջիկներին իր մոտ վերցնել և նրանց նկատմամբ ինսամակալություն ձեռնարկել: Քաղաքացին դիմել է հանձնակատարի գրասենյակ:

Աշխատակազմի աշխատակիցները խորհրդատվություն են տրամադրել նրան անհրաժեշտ փաստաթղթերի հավաքման վերաբերյալ, աջակցություն են ցուցաբերել ինսամակալության մարմինների հետ կապ հաստատելու հարցում, ինչպես նաև ուղեկցել են Մոսկվայից Ռյազան, որտեղ երեք քույրերը վերամիավորվել են: Ավելի ուշ կամավորների օգնությամբ ընտանիքը վերադարձել է Ուկրաինա:

Օրինակ 2. Ուկրաինայից հինգ անչափահասների մայրը, ով Ուկրաինայի քաղաքացի է, մեկնել է արտագնա աշխատանքի ՀՌԳ մեկնարկից մի քանի ամիս առաջ, որի արդյունքում

երեխաներին ժամանակավորապես տեղավորել են հաստատությունում:

Տեղական բնակչության համար վտանգի մեծացման պատճառով ուկրաինական իշխանությունների հրահանգով, երեխաները հանձնվել են Ուկրաինայի քաղաքացու ինսամակալությանը: Հետագայում ինսամակալը և երեխաները կամավոր որոշում են կայացրել տեղափոխվել Ռուսաստանի Դաշնության տարածք: Մայրը, ցանկանալով վերամիավորվել երեխաների հետ, կապ է հաստատել ինսամակալության մարմինների և հանձնակատարի աշխատակազմի հետ: Կամավորները վճարել են նրա տոմսերը մինչև Մոսկվա, հանձնակատարի աշխատակազմը ապահովել է տրանսպորտով մինչև երեխաների գտնվելու վայրը, որտեղ նրան ուղեկցել են հանձնակատարի աշխատակազմի աշխատակիցները: Ընտանիքը հաջողությամբ վերամիավորվել է 2023 թվականի հունվարին:

Օրինակ 3. Երկու երեխաների ծնողները մի քանի տարի ապրել են տարբեր երկրներում. հայրը՝ Ուկրաինայում, մայրը՝ Ռուսաստանում: Երեխաները ապրել են մոր հետ, սակայն նա ծանր հիվանդացել է և մահացել 2022 թվականի նոյեմբերին, հարց է առաջացել երեխաների հետագա կյանքի կազմակերպման վերաբերյալ:

Նրանց պատրաստ են եղել ընդունել և Կուրսկի մարզում բնակվող տատը, և Կիևում բնակվող հայրը: Հայրը համապատասխան դիմում է ուղարկել երեխաների բնակության վայրի ինսամակալության և հոգաբարձության մարմիններին, մոր անունով լիազորագիր է ձևակերպել, որպեսզի երեխաներին Կիև բերի: Ընտանիքը վերամիավորվել է 2022 թվականի նոյեմբերի վերջին:

Օրինակ 4. 2022 թվականի մարտի սկզբին աղջիկը Ռուսաստանի տարածք է ժամանել հարազատ մորաքրոջ հետ: Մայրը և տատը տեղյակ են եղել այդ մասին և կապի մեջ են եղել նրա հետ: Մի շարք գործոնների արդյունքում աղջիկը հայտնվել է սոցիալական վերականգնման կենտրոնում, ինչպես նաև ընկել է տհաճ պատմության մեջ, որի պատճառով առաջացել են տարբեր իրավական սահմանափակումներ, որոնք ժամանակ են պահանջում լուծման համար:

2023 թվականի ապրիլին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ամբիոնից աղջկա մայրը՝ Նինա Վլասովան, հայտարարել է, որ երեխան պահվում է Ռուսաստանում: Նա ինքն էլ չէր կարող գնալ իր

դատեր ետևից, քանի որ կապված է Ուկրաինայի գինված ուժերի հետ:

Երեխայի իրավունքների հանձնակատարի գրասենյակը սկսել էր զբաղվել այս գործով դեռ մոր ելույթից առաջ:

Ապրիլի 26-ին Լիպեցկի մարզում Երեխայի իրավունքների հանձնակատարի գրասենյակի աշխատակիցը հանդիպել է աղջկա հետ: Արդեն մայիսի 3-ին Մարիա Լվովա-Բելովայի խորհրդականը կապ է հաստատել աղջկա մոր հետ, որպեսզի համաձայնեցնի տուն վերադարձի մանրամասները: Աղջկան վերցնելու է եկել նրա տատիկը:

Հանձնակատարի աշխատակազմը օգնել է հյուրանոցի և տրանսֆերի հարցերում դեպի Լիպեցկի մարզ, անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերի թարգմանության հարցում, հետագայում ռուս-լիտվական սահմանի մոտ տեղափոխվելու հարցում: Կնոջն ուղեկցել են դաշնային հանձնակատարի աշխատակազմի աշխատակիցը և Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի ներկայացուցիչը: Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարը երեխային նոր հեռախոս է նվիրել: Մայիսին աղջիկը տատիկի հետ վերադարձել են Ուկրաինա:

Օրինակ 5. 2023 թվականի հուլիսին Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աշխատակազմը օգնել է տատիկին և նրա երկու թոռնիկներին՝ 12 և 5 տարեկան, Դոնեցկից Ուկրաինա գալ երեխաների մոր մոտ:

Աջակցություն ցուցաբերելու խնդրանքով դիմել է Ուկրաինական կողմը:

Հանձնակատարի աշխատակազմի աշխատակիցները մանրազնին մշակել են անվտանգ երթուղի՝ Ռուսաստանի մի քանի շրջաններով, ապա դեպի Բելառուս և Ուկրաինա: Երթուղու յուրաքանչյուր փուլում ներգրավված են եղել տարածաշրջանային հանձնակատարները՝ դիմավորել, ուղեկցել ճանապարհին, ուղեկցել մինչև հյուրանոց և դեպի գևաթ:

Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն տրանսպորտային աջակցություն է ցուցաբերել Ռուսաստանի և Բելառուսի տարածքում, ինչպես նաև վճարել է ապրելավարձը:

Օրինակ 6. 2023 թվականի սեպտեմբերին դաշնային հանձնակատարի աշխատակազմը նպաստել է 15-ամյա դեռահասի վերամիավորմանը իր մայրիկի հետ: Տղան ու հայրը Ռուսաստան են եկել ՅՈՒՆԻՍԵՖ մեկնարկից հետո, նրանք բնակվել են երկրի հարավում, բայց երեխան շատ է կարոտել մորը, դպրոցը, իր դասընկերներին Ուկրաինայում: Մայրը Նիկոլաևի մարզից որոշել է որդուն տուն վերադարձնել: Մանկական օմբուդսմենի աշխատակազմը ուղեկցել է բոլոր փուլերում: փոխգործակցել է ուկրաինական կողմի հետ անհրաժեշտ փաստաթղթերը ձևակերպելու համար, օգնել է կնոջը լրգիստիկայի հարցում, մասնակիորեն վճարել է ուղևորության և ապրելավարձի համար:

Մանկական օմբուդսմենները իրենց ներդրումն են ունեցել Կրասնոդարի շրջանում, Լենինգրադի և Սմոլենսկի մարզերում: Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի մասնագետները օգնեցին նրան տեղափոխվել Բելառուսի տարածքով և ուղեկցել մինչև բելառուս-ուկրաինական սահմանը:

Երեխայի գտնվելը ընտանիքում, մտերիմների, առավել ևս արյունակից հարազատների հետ եղել և մնում է երեխայի իրավունքների հանձնակատարների ինստիտուտի առաջնահերթությունը:

Հանձնակատարն իրականացնում է մարզերում իրավիճակի մոնիթորինգ՝ անհրաժեշտության դեպքում ընտանիքների վերամիավորման ուղղությամբ օպերատիվ միջոցառումներ ձեռնարկելու համար (ոչ բոլոր ընտանիքներին է անհրաժեշտ լրացուցիչ աջակցություն):

Ռուսաստանի տարածքում երեխաներին փնտրող քաղաքացիները կարող են դիմել հանձնակատարի գրասենյակ էլեկտրոնային փոստի հասցեով՝ obr@deti.gov.ru կամ deti.gov.ru կայքում ձևի օգնությամբ:

Բացի այդ, հանձնակատարի աշխատակազմը դիմումներ է ստանում Ռուսաստանում բնակվող ծնողներից և մերձավոր ազգականներից, ովքեր

փորձում են վերամիավորվել Ուկրաինայի տարածքում հայտնված երեխաների հետ:

Օրինակ՝ 2023 թվականի հոկտեմբերի 11-ին հանձնակատարի և ուկրաինական կողմի աջակցությամբ տեղի է ունեցել մոր վերամիավորումը դստեր հետ, ով բնակվել է Ուկրաինայի սոցիալ-վերականգնողական կենտրոնում:

Այնտեղ աղջկան տեղավորել են անտեսման կանխարգելման համակարգի ուկրաինական մարմինները՝ վերցնելով հորից, ով չէր կարողանում կատարել ծնողական պարտականությունները: Աշխատակազմի աշխատանքում առկա է 18 նմանատիպ դիմում:

Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աջակցությունը Ղրիմի Հանրապետություն և Կրասնոդարի երկրամաս հանգստի մեկնած երեխաների և նրանց ծնողների վերամիավորմանը

2023 թվականի հունվարին հանձնակատարը արձագանքել է շրջանային իշխանությունների և բաց աղբյուրների տեղեկատվությանը՝ Ղրիմի Հանրապետություն և Կրասնոդարի երկրամաս հանգստի նպատակով ուղարկված երեխաների և նրանց ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների)՝ Ուկրաինայի քաղաքացիների վերամիավորման մասով դժվարությունների վերաբերյալ: Հանձնակատարը որոշում է կայացրել ներգրավվել ընտանիքների վերամիավորման գործընթացում:

2022 թվականի ամռան վերջին՝ աշնանը, շփման գծում տիրող իրավիճակի պատճառով Խերսոնի, Չապորոժիեի, Խարկովի մարզերից և այլ տարածքներից ծնողները ինքնակամ երեխաներին ուղարկել են հանգստի, այդ թվում՝ ռազմական գործողություններից պաշտպանվելու համար: Նրանց ուղեկցողների հետ միասին, ծնողների լիազորագրերով, ընդունել են Ղրիմի և Կրասնոդարի երկրամասի առողջարաններն ու առողջարարական ճամբարները:

Առաջնագծում տիրող իրավիճակը միշտ չէ, որ թույլ է տվել հերթափոխի ավարտից հետո կազմակերպել երեխաների և տուն ուղեկցողների անվտանգ ճանապարհը: Այդ իսկ պատճառով երեխաների վերադառնալու համար ժամանակ պահանջվեց: Անվտանգ երթուղին, շրջանցելով ճակատային գիծը, անցնում էր հարևան պետությունների միջով:

Վերամիավորման հետ կապված դժվարություններ են առաջացել նաև այն պատճառով, որ ոչ բոլոր ծնողներն են կարողացել ինքնուրույն գալ երեխայի հետևից: Չորակոչային տարիքի հայրերին բաց չեն թողել Ուկրաինայի իշխանությունները, մայրերի ձեռքին այլ երեխաներ են եղել, ծնողներին խոչընդոտել է նաև նրանց առողջական վիճակը: Ոչ բոլորին է հաջողվել գտնել վստահելի անձ, որը կարող է վերցնել երեխաներին, ինչպես նաև ուղևորության համար անհրաժեշտ միջոցներ: Ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ Ուկրաինայում և ԵՄ երկրներում ապրող ընտանիքներին օգնել են կամավորները և՛ Ռուսաստանի, և՛ Ուկրաինայի:

Հանձնակատարի աշխատակազմի աշխատակիցներն անձամբ այցելել են Ղրիմի երեխաներին, որպեսզի լրացուցիչ միջոցներ ձեռնարկեն նրանց նկատմամբ, ովքեր մյուսներից ավելի երկար են մնացել:

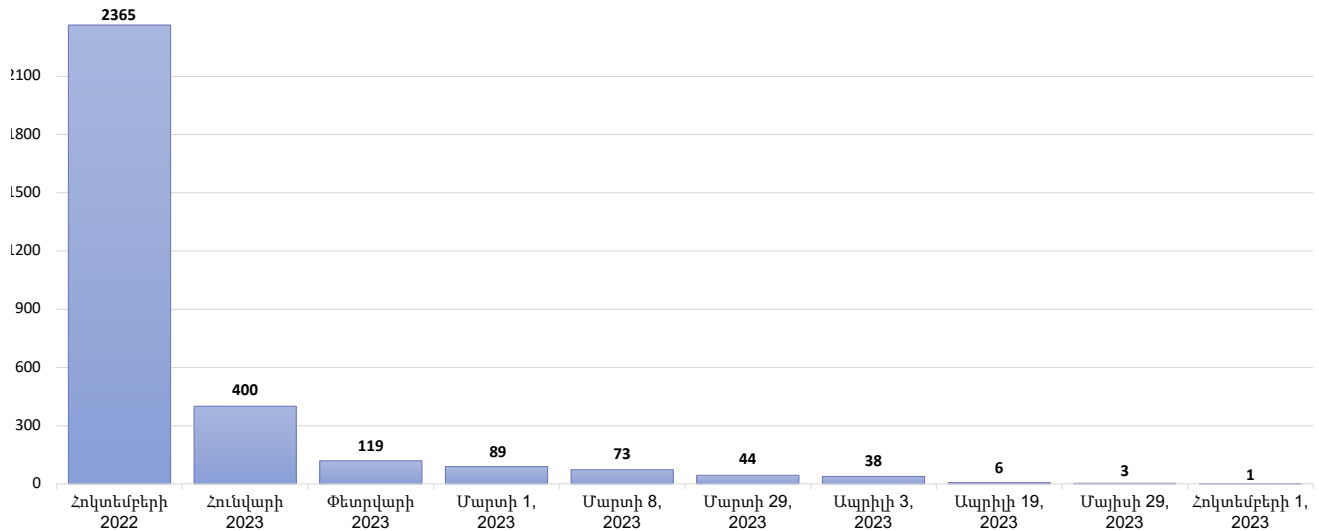
Մշակվել է գործողությունների ծրագիր յուրաքանչյուր երեխայի մասով: Ղրիմում խմբի երկու երեխաների վերաբերյալ Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտեի ներկայացուցիչների հետ քննարկում է անցկացվել ԵՄ երկրներում ապրող ծնողների որոնման հարցում աջակցության վերաբերյալ:

Ռուսաստանի և Ուկրաինայի կամավորական կազմակերպություններն ակտիվ դեր են խաղացել ընտանիքների վերամիավորման գործում: Վերջիններս զգուշացել են ուղղակիորեն դիմել Ռուսաստանի իշխանություններին և հանձնակատարի աշխատակազմին:

Այդ թվում՝ հանձնակատարի ջանքերի շնորհիվ մինչ օրս Ուկրաինայի քաղաքացիների բոլոր երեխաները, ովքեր հանգստացել են Կրասնոդարի երկրամասում և ձգձգվել էր վերադարձը, վերամիավորվել են ընտանիքների հետ:

Ղրիմի Հանրապետությունում 2360 երեխաներից, որոնց ծնողները ուղարկել են հանգստանալու, 2023 թվականի ապրիլի 3 – ի դրությամբ մնացել է 38 երեխա, ապրիլի 19 – ին՝ վեց, մայիսի 29-ին՝ երեք: Որոշումը, որ երեխաներին դեռ ավելի լավ է ապրել թերակղզում, կայացրել են նրանց ծնողները: Արդյունքում երկու երեխաներին ծնողները վերցրել են սեպտեմբերին, իսկ Ղրիմում 2023 թվականի հոկտեմբերի 1 – ի դրությամբ մնում է միայն մեկ երեխա, նրա ընտանիքի որոշմամբ: Նա 17 տարեկան դեռահաս է և սովորում է ռուսական բուհում:

Ուկրաինայի քաղաքացի ծնողների որոշմամբ Ղրիմի Հանրապետությունում արձակուրդում գտնվող երեխաների թիվը

Առանց հսկողության երեխաների իրավունքների պաշտպանությունը

2022 թվականի գարնան ընթացքում Մարիուպոլում ռուս զինվորականները հայտնաբերել են առանց հսկողության երեխաների և Նրանց փոխանցել են քաղաքի սոցիալական ծառայություններին: Հետագայում երեխաները տեղավորվել են Դոնեցկի մանկական սոցիալական կենտրոն՝ որպես առանց ծնողական ինսամբի մնացած:

Մայիսին 31 երեխաներից բաղկացած խումբը, օրինական ներկայացուցչի՝ սոցիալական կենտրոնի ղեկավարի համաձայնությամբ, ուղարկվել է կազդուրման Մոսկվայի մարզի առողջարան:

Կազդուրման կուրսի ավարտից հետո ԴԺՀ ինսամակալության և հոգաբարձության ոլորտում լիազորված մարմինները միջնորդել են Մոսկվայի մարզի ինսամակալության և հոգաբարձության ոլորտում լիազորված մարմիններին, իրենց հետագա տեղավորմանը Նախնական ինսամակալության Ռուսաստանի քաղաքացիների ընտանիքներում:

31 երեխայից բաղկացած խմբի մասով

▶ Ժամանած հոր դիմումի համաձայն, ֆիլտրացիոն միջոցառումներից հետո, 3 երեխաները կամավոր կազմակերպության միջոցով հանձնակատարին դիմելու հաջորդ օրը հանձնվել են Նրան:

▶ 6 երեխա իրենց ցանկությամբ տեղավորվել են ընտանեկան կենտրոններում, գրեթե բոլորն էլ հետագայում ցանկացել են տեղավորվել ինսամատար ընտանիքներում:

▶ 22 երեխա հանձնվել է Մոսկվայի մարզի բնակիչների Նախնական ինսամբին: Ավելի ուշ մի աղջիկ հանձնվել է հարևանուհու ինսամբին, որն իր ընտանիքի կողքին բնակվել է ԴԺՀ-ում:

Մնացած 28 երեխաներից յուրաքանչյուրի հետ, բացի ինսամատար ընտանիք տեղափոխելու պատրաստակամությունից, քննարկվել են հարազատներ կամ մտերիմ ծանոթներ գտնելու և ընտանիք վերադառնալու հնարավորությունները: Ոմանք հայտնել են, որ պատրաստ են վերադառնալ ռազմական գործողությունների ավարտից հետո: Նրանց, ովքեր ցանկացել են վերադառնալ, աջակցություն է ցուցաբերվել վերադառնալու հարցում:

Այսօրվա դրությամբ 27 երեխաներից յոթը հասել են չափահասության և սեփական որոշմամբ շարունակում են ապրել Ռուսաստանում: 2022 թվականի աշնանը ռուս զինվորականները նկուղներում գտել և գնդակոծությունից դուրս են բերել Ուկրաինայի Խարկովի մարզի Կուլայանսկի ուղղիչ դպրոց-ինտերնատի 13 երեխաների:

Երեխաները առանց ուսուցիչների և դաստիարակների են եղել, միայն երեք երեխայի մոտ է առկա եղել փաստաթղթեր: Մյուս երեխաների մասին տեղեկությունները գրվել են Նրանց խոսքերից: Դպրոց-

ինտերնատի վարչակազմը, որտեղ նրանց տեղակայել են, ինչպես նաև ԼԺՀ-ի ԼԳԼ-ի աշխատակիցները սկսել են փնտրել մնացած երեխաների ծնողներին և այլ օրինական ներկայացուցիչներին:

Աշխատանքին միացել է դաշնային հանձնակատարի աշխատակազմը, ինչպես նաև Լուզանսկի Ժողովրդական Հանրապետությունում երեխայի իրավունքների հանձնակատար՝ Իննա Շվենկը:

Որոշ հարազատներին հաջողվել է գտնել օպերատիվ կերպով. Լոյեմբերին մեկ երեխա փոխանցել են մորը, դեկտեմբերին տղային և աղջիկան փոխանցել են խնամակալ տատիկին, հունվարին չորս եղբայրներին ու քույրերին՝ հորը, մարտին ևս մեկ տղայի փոխանցել են մորը:

2023 թվականի մայիսին տեղի է ունեցել Ուկրաինայից մոր և որդու վերամիավորումը, ով Կուլայանսկի դպրոց-ինտերնատից էր դուրս բերվել: Կամավորների դիմումից հետո հանձնակատարի աշխատակազմը օգնեց լոգիստիկայի հարցում, գնեց ավիա- և երկաթուղային տոմսեր, ապահովեց հյուրանոցով: Տարբեր փուլերում ընտանիքին ուղեկցել են Ռոստովի մարզի և ԼԺՀ երեխայի իրավունքների հանձնակատարները, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի աշխատակիցները:

2023 թվականի հունիսին եղբորն ու քրոջը վերցրել է մայրը: Այս խմբի վերջին երեխաները՝ Լույնայես եղբայր և քույր, վերամիավորվել են իրենց մոր հետ այս տարվա սեպտեմբերի սկզբին:

Այսօրվա դրությամբ Կուլայանսկի ուղղիչ դպրոց-ինտերնատի բոլոր երեխաները գտնվում են իրենց ընտանիքներում:

Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների տեղավորումը խնամակալության Ռուսաստանի քաղաքացիների ընտանիքներ

2022 թվականի ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին ԴԺՀ-ից և ԼԺՀ-ից առանց ծնողների խնամքի մնացած և ծնողազուրկ 380 երեխաներ (19 շրջաններից) տեղավորվել են ռուսական խնամատար ընտանիքներում:

Տղաների մեծ մասը երկար ժամանակ եղել է Հանրապետական մանկատներում: Հիմնականում այս երեխաները սիրելիներ են, այսինքն՝ նրանք կազմում են 3-9 հոգանոց ընտանեկան խմբեր, երեխաներից ոմանք՝ առողջության առանձնահատկություններով: Ավանդաբար, նման երեխաների տեղավորումը բարդ է: Բացի այդ, ԴԺՀ-ում և ԼԺՀ-ում ստեղծված իրավիճակի պատճառով բավականին դժվար է գտնել ընտանիքներ, որոնք պատրաստ են ընդունել երեխաներին:

Կարևոր է հասկանալ, որ ԴԺՀ-ի և ԼԺՀ-ի տարածքները երկար տարիներ գնդակոծվել են Ուկրաինայի Չինված ուժերի կողմից, և այդ մասին գիտեն Հանրապետության սոցիալական հաստատությունների որբ երեխաների մեծ մասը:

Երեխաները Ռուսաստանին չեն ընկալում որպես թշնամի, նրանք ակնկալում են պաշտպանություն և օգնություն Ռուսաստանից, ուստի ապահով տարածք տեղափոխելը և խնամատար ռուս ընտանիքները նրանց համար տրավմատիկ հանգամանք չէ:

Բոլոր աշխատանքները տարվել են Դոնբասի հանրապետությունների ղեկավարների և լիազորված մարմինների խնդրանքով ու ակտիվ մասնակցությամբ: Երեխաների առաջին խումբը՝ 27 հոգուց բաղկացած, 2022 թվականի ապրիլին ժամանակավոր խնամակալության տեղավորվել է Մոսկվայի մարզի ընտանիքներում՝ ԴԼՀ-ի հովանավորության և խնամակալության ոլորտում լիազորված մարմինների որոշմամբ:

Երեխաներին ընտանիքներում խնամակալության տեղավորումն աջակցությունը ժամանակավոր և արտակարգ բնույթ է կրել. անհրաժեշտ էր երեխաներին արագորեն դուրս բերել կրակոցների տակից և նրանց համար ընտանեկան միջավայր ապահովել: Այլընտրանք կարող էր լինել երեխաների տեղաբաշխումը մանկական հաստատություններում կամ

ԺՏԿ ապահով շրջաններում, սակայն դա ստեղծում է լրացուցիչ ռիսկեր, որոնք կապված են հաստատություններում հավաքական գտնվելու հետ, և չի համապատասխանում համաշխարհային, այդ թվում՝ ռուսական, ապահիստիտուալիզացման վեկտորի ուղղությամբ:

Խնամակալության տակ գտնվող երեխաների թվում են նաև Մարիուպոլում առանց հսկողության մնացած 22 անչափահասներ:

Բոլոր հոգեզավակ երեխաները ստացել են Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիություն՝ պահպանելով ԼԺՅ-ի, ԴԺՅ-ի կամ Ուկրաինայի քաղաքացիությունը: Կարևոր է տարբերակել Ռուսաստանում գոյություն ունեցող ընտանեկան կազմակերպման ձևերը երեխաների համար, ովքեր մնացել են առանց ծնողական խնամքի:

Ռուսաստանի օրենսդրության համաձայն, խնամակալությունը և հոգաբարձությունը թույլ են տալիս անհապաղ առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխային տեղավորել ընտանիքում՝ խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի որոշմամբ: Որդեգրումը իր հերթին որդեգրողի և որդեգրվածի միջև ստեղծում է կապ, որը նման է ծնողների և ծնված երեխաների միջև կապին, և իրականացվում է դատարանի որոշմամբ:

Երեխաներին խնամակալության և հոգաձուլության փոխանցելը ընտրվել է որպես տեղավորման նախընտրելի ձև՝ հաշվի առնելով անչափահասների և նրանց արյունակից հարազատների հնարավոր վերամիավորումը, եթե այդպիսիք հայտնաբերվեն, ինչպես նաև երեխաների իրավունքների մասին կոնվենցիային համապատասխան, որը ընդունում է, որ երեխաները, իրենց անձի լիարժեք և ներդաշնակ զարգացման համար, պետք է մեծանան ընտանեկան միջավայրում երջանկության, սիրո և ըմբռնումի մթնոլորտում:

2022 թվականի ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին որդեգրումը չի օգտագործվել որպես ընտանեկան կազմակերպման ձև՝ ԴԺՅ և ԼԺՅ երեխաների նկատմամբ:

«Послезавтра» հերթափոխերը

Հանձնակատարը հերթափոխեր է իրականացնում ռազմական գործողություններից տուժած տարածքներից դեռահասների համար: 2022 թվականի օգոստոսից ի վեր տեղի է ունեցել տասնմեկ նման հերթափոխ: Դրանց մասնակից են դարձել Դոնեցկի և Լուգանսկի Ժողովրդական Հանրապետությունների, Խերսոնի, Չապորոժիեի, Բելգորոդի, Բոյանսկի և Կուրսկի մարզերի 1980 պատանիներ: Ծրագիրը նախատեսված է դեռահասների ինտենսիվ սոցիալական և հոգեբանական վերականգնման համար: Բոլոր հերթափոխերում գործում է հոգեբանական աջակցության ծառայություն, իրականացվում է կրթական ծրագիր՝ շեշտը դնելով մասնագիտական կողմնորոշման վրա, քանի որ մասնակիցները ավագ և ավարտական դասարանների աշակերտներ են:

Պատանիները հաճախում են վարպետության դասեր, սպորտային դասընթացներ, գնում են էքսկուրսիաների, ծանոթանում Ռուսաստանի պատմությանը և մշակույթին: Հերթափոխի ծրագիրը չի ներառում ռազմական պատրաստություն: Հերթափոխերը ցույց են տվել իրենց արդյունավետությունը դեռահասների հարցումների և խնդիրների լուծման գործում, ինչը հաստատվում է հոգեբանական ախտորոշիչների արդյունքներով, ինչպես նաև երեխաների և նրանց ծնողների կողմից ստացված հետադարձ կապից: Երեխաների հոգեբանական վիճակը կայունանում է, նրանք յուրացնում են ինքնօգնության մեթոդները: Այսպիսով, հոգեբանների եզրակացությունների համաձայն, հերթափոխերից մեկի մասնակիցների 36%-ը հասկացել է իրենց ուժեղ կողմերը, գտել է վարքի նոր ռազմավարություններ, հասկացել է, թե ինչ է անհրաժեշտ երազանքի մասնագիտության մեջ զարգանալու համար: Տղաների 28%-ի մոտ նվազել է անհանգստությունը, նրանք սովորել են պայթարել ներքին ագրեսիայի դեմ և կարողացել են հպարտություն զգալ իրենց համար:

«Հոգեբանը միակն էր, ում ես բացվեցի և պատմեցի բացարձակապես այն ամենը, ինչն ինձ անհանգստացնում է, և նա օգնեց ինձ լուծել իմ խնդիրը: Մեկ մոտ տեղի էին ունենում շատ հետաքրքիր թրեյնինգներ, որոնց ուկում էիր հաճախել»:

Վլադիսլավ Ս., 17 տարեկան, ԴԺՅ

«Շատ հետաքրքիր էր լինել նոր վայրում, ծանոթանալ և ընկերանալ տարբեր քաղաքներից ժամանաց մարդկանց հետ: Չոկատավարներն ու հոգեբանը շատ օգնեցին 14 օրվա ընթացքում դառնալ մեկ մեծ ընտանիք: Այս նվաճումը հրճվանք է առաջացնում»:

Եգոր Ա., 16 տարեկան, Չապրոփի մարզ

«Չերթափոխն ինձ շատ դուր եկավ բարի խորհրդատուների կողմից, ովքեր միշտ մեզ հետ նույն այլաբերական երկարության վրա էին, և հազեցած ծրագրով: Մեզ հաջողվեց համախմբվել և դառնալ իսկական թիմ: Ամեն օր հետաքրքիր խմբակներ էին: Մաթեմատիկա և վերլուծություն առարկաներից: Ճամբարը տվեց ինձ խթան է փոխել ինձ»:

Արտեմ Մ., 15 տարեկան, Բելգորոդի մարզ

«Ես շատ ուրախ եմ, որ հայտնվեցի այս ճամբարում! Մնացել են անմոռանալի տպավորություններ նրա մասին. Չոկատն ինձ համար մեծ ընտանիք է դարձել: Ես միշտ կհիշեմ իմ երկու խորհրդատուներին: Շնորհակալություն նրանց շատ! Եթե հնարավորություն ունենամ, ապա կգանկանայի նորից գնալ այնտեղ»:

Արտյոմ Վ., 17 տարեկան, Կուրսկի մարզ

Չերթափոխներն իրականացվում են բարերարների միջոցներով, մասնակիցների համար ճանապարհին ու կեցությունն անվճար են: Երեխաները հերթափոխին մասնակցում են միայն իրենց կամքով և ծնողների համաձայնությամբ, ցանկացողների կողմից շատ խնդրանքներ և արդյունքում շնորհակալագրեր են ստացվում լիազորված անձի հասցեին:

«Առձեռն երեխաներին» մարդասիրական ակցիա

2022 թվականի ապրիլի սկզբին «Ռուսաստանի մարդասիրական առաքելության» ինքնավար ոչ առևտրային կազմակերպության և այլ

գործընկերների հետ համատեղ մեկնարկեց հանձնակատարի մարդասիրական առաքելությունը՝ «Առձեռն երեխաներին» ակցիան:

Նրա հիմնական գաղափարը հասցեականության մեջ է. աշխատել կոնկրետ ընտանիքների և երեխաների խնամքի հաստատությունների հատուկ հարցումների շուրջ: Յուրաքանչյուր ավտոշարայունները բեռներ են տեղափոխում Ռուսաստանի նոր շրջաններում ժամանակավոր տեղակայման կետեր և ակցիայի օպերատիվ շտաբներ: Այս պահին աշխատում է հինգ հումանիտար շտաբ՝ Դոնեցկում, Մարիուպոլում, Լուգանսկում, Մելիտոպոլում, Գենիչեսկում: Այնտեղից մարդասիրական օգնությունը հասցվում է կարիքավոր անչափահասներին, երեխաներ ունեցող ընտանիքներին, մանկական հաստատություններ, այդ թվում՝ ակտիվ մարտական գործողությունների շրջաններ: 2023 թվականի ընթացքում շտաբներ են ստացվել շուրջ 3 հազար դիմում երեխաներ ունեցող ընտանիքներից: Դրանք վերաբերել են հասցեական աջակցությանը՝ սննդի հավաքածուներով, անձնական հիգիենայի պարագաներով, հագուստով, գրենական պիտույքներով, կենցաղային տեխնիկայով և կահույքով ապահովմանը, բնակարանային պայմանների բարելավմանը աջակցելուն, փաստաթղթերի ստացմանը և սոցիալական վճարների ձևակերպմանը:

Ակցիայի շրջանակներում արդեն կազմակերպվել է 27 մարդասիրական ավտոշարայուն, հասցեական օգնություն է ստացել ավելի քան 12,8 հազար մարդ: Ընդհանուր առմամբ, առաքել է ավելի քան 240 տոննա օգնություն՝ ավելի քան 164 միլիոն ռուբլի արժողությամբ:

Մարդասիրական բեռի կազմում են դեղեր և վիտամիններ, մասնագիտացված սնունդ, անվասայլակներ, ուղղահայացներ, հաշմանդամ երեխաների համար նախատեսված մարզասարքեր, հագուստ և կոշիկ, անկողնային պարագաներ, անձնական հիգիենայի պարագաներ, գրենական պիտույքներ,

աննդամթերք: Չմռանը ամենակարևոր կարիքների ցանկը գլխավորում էր այն ամենը, ինչը թույլ է տալիս տաքանալ՝ տաք վերմակներ, շարժական տաքացուցիչներ, ինքնավար էլեկտրամատակարարման գեներատորներ: Բացի այդ, բարեգործական միջոցներով հագեցվել են համակարգչային դասասենյակներ և ընտանեկան տիպի դաստիարակչական աշխատանքի սենյակները (ԴԱՍ), անհրաժեշտ դեղամիջոցներ և սարքավորումներ են հասցվել մանկական բժշկական հաստատություններ, օգնություն է ցուցաբերվել ԼժՅ-ում, ԴԺՅ-ում, Չապորոժիեի և Խերսոնի շրջաններում դպրոցականներին՝ նախապատրաստելու գործում՝ ուսումնական տարվա սկզբին: 2023 թվականի օգոստոսին գնվել և առաքվել են երաժշտական գործիքներ Չապորոժիեի մարզի Մեյիտոպոլի արվեստի երկու դպրոցների համար: Մարիուպոլում երիտասարդ բալերինաների համար կազմակերպվել է նաև դասական խորեոգրաֆիայի վարպետության դաս, այդ մասին ՌԴ նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հարցերով հանձնակատարին խնդրել է տեղի բնակիչներից մեկը: Սույն թվականի սեպտեմբերին տեղի ունեցավ «Աշակերտից աշակերտ» բարեգործական ակցիան: 250 երեխաների համար 1,5 տոննա տետրեր, օրագրեր, գրիչներ, մատիտներ, ներկեր, Ֆլումաստերներ, այրումներ և այլ գրենական պիտույքներ ուղարկվել են Նոր շրջաններ: Բացի այդ, Մարիուպոլում (ԴԺՅ) «Առձեռն երեխաներին» բարեգործական ակցիայի շրջանակներում նախատեսվում է մարզահրապարակ տեղադրել «Հայրենիք» զբոսայգում:

«Երջանիկ մանկություն» բարեգործական նախագիծ

2023 թվականի հունվարից Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարը և Սուրբ Վասիլի Մեծի բարեգործական հիմնադրամը իրականացնում են «Երջանիկ մանկություն» նախագիծը: Այն ներառում է բարեգործական միջոցների ներգրավում և դրանց ուղղում մանկական սոցիալական հաստատությունների կարիքներին, ինչպես նաև նպատակային օգնություն Ռուսաստանի Նոր շրջաններում բնակվող երեխաներին և երեխաներ ունեցող երեխաներին:

Այժմ նախագծն աջակցություն է ցուցաբերվում երեք հաստատությունների: Դրանք են՝ Շախտյորի մանկատուն-ինտերնատը (ԴԺՅ), Կրասնոդոնի

մանկատուն-ինտերնատը (ԼԺՅ) և Տերպենյևի գիշերօթիկ դպրոցը (Չապորոժիեի մարզ): Ներկայումս նրանց սաներն են շուրջ 450 երեխա և մեծահասակ երիտասարդներ: Նրանցից շատերն ունեն հաշմանդամություն և մնացել են առանց ծնողական խնամքի:

Նախագծով հավաքագրված միջոցների մի մասը հատկացվում է հաստատությունների բարեկարգմանն ու վերանորոգմանը: Բացի այդ, միջոցներն ուղղվում են լուրջ առողջական խնդիրներ ունեցող երեխաների հետ աշխատելու համար անհրաժեշտ հմտություններ ունեցող մասնագետների անձնակազմի ձևավորմանը: 12 հաստատությունների ղեկավարների խնդրանքով ծրագրի միջոցներով գնվել և առաքվել են գեներատորներ, լվացքի և կարի մեքենաներ, կահույք, հիգիենայի պարագաներ: Տերպենյևի գիշերօթիկ դպրոցի համար գնվել է տասը տեղանոց միկրոավտոբուս: 2023 թվականի մարտին Շախտյորի և Կրասնոդոնի մանկատների գիշերօթիկ հաստատություններում աշխատել է Մոսկվայի և Մոսկվայի մարզի բարձր որակավորում ունեցող բժիշկների թիմ: Նրանք առաջարկություններ են ներկայացրել երեխաների խնամքի, բուժման և վերականգնման վերաբերյալ: Օգնություն է ցուցաբերվում նաև սոցիալական այլ հաստատությունների: Բարեգործական ակցիայի շրջանակներում հավաքվել է նաև 750 հազար ռուբլի՝ Հանրապետական հոգեբանական-բժշկամանկավարժական հանձնաժողովի (ԼԺՅ) համար թանկարժեք մասնագիտացված սարքավորումներ գնելու համար, մասնավորապես՝ լոգոպեդի ինտերակտիվ հայելի, զգայական թիթեղներ, վարժասարքեր, ինչպես նաև երեխաների ինտելեկտի հետազոտման թեստեր և մեթոդական նյութեր:

2023 թվականի հունիսի 1-ին Մոսկվայում անցկացվեց «Երջանիկ մանկություն» բարեգործական փառատոնը՝ անվտանգ բովանդակության առաջին փառատոնը բոլոր տարիքի երեխաների համար: Այն այցելել է ավելի քան 6 հազար մարդ. տոմսերի վաճառքից ստացված միջոցներն ուղղված են համաձայն բարեգործական նախագծի աջակցությանը: 2023 թվականի օգոստոսին աշխատանքային ուղևորության ընթացքում ավելի վաղ նվիրաբերված վկայականի շրջանակում, Մարիա Լվովա-Բելովան Դոնեցկի հանրապետական մասնագիտացված երեխայի տանը Նոր մեքենա է փոխանցել, առողջապահության նախարարության Հանրապետական վնասվածքաբանական կենտրոնին՝ բացասական ճնշմամբ վերքերի բուժման սարքեր, ինչպես

Նաև 5 միլիոն ռուբլու վկայագիր է նվիրել ԼԺՅ ներկայացուցիչներին՝ ստեղծելու համար նոր պատանեկան տարածք, որտեղ պատանիները կկարողանան հետաքրքիր և օգտակար ժամանակ անցկացնել:

Բացի այդ, հասցեական օգնություն է ցուցաբերվում երեխաներ ունեցող ընտանիքներին: Այսպիսով, Չապորոժնու շրջանի բազմազավակ ընտանիքի համար ձեռք է բերվել Մինիվեն: Ամուսինները դաստիարակում են տասը երեխա, որոնցից յոթը ինամակալության տակ են: ԴԺՅ-ից բազմազավակ մայրիկին հանձնվել է երկհարկանի տուն գնելու վկայագիր: Կինը 8 երեխաներին միայնակ է դաստիարակում, քանի որ նրանց հայրը՝ զինծառայող, զոհվել է անցյալ տարվա ապրիլին: 2023 թվականի սեպտեմբերին ընդարձակ տուն է գնվել բազմազավակ միայնակ հոր համար, ով Յատուկ ռազմական գործողության (ՅՌԳ) ընթացքում կորցրել է ոտքը: Յաջողությամբ անցկացվել է «Սպիտակ թաշկինակ» ակցիան. այն հավաքել է 3 մլն ռուբլի, որոնք ուղղվել են ռազմական գործողությունների գոտիներից տեղահանվածների, երեխաներ ունեցող ընտանիքների, ինչպես նաև երեխաների շահերի ապահովմանն աջակցող կազմակերպությունների կարիքներին:

Օգնություն՝ երեխաների վերականգնման և բուժման գործում

Աշխատակազմի աշխատանքի առանձին ուղղություն է՝ Ուկրաինայի ռազմական ագրեսիայից տուժած երեխաների վերականգնմանն աջակցելը: Արդեն տեղի են ունեցել երկու այցեր Դոնեցկի ժողովրդական Յանրապետության երեխաների՝ բժշկական վերականգնման և առողջարանային բուժման համար:

▶ Յաշմանդամություն ունեցող 23 երեխա Մոսկվայի մարզի Կրասնոգորսկի «Սոզվեդդիե» կենտրոնում անցել է համալիր հոգեբանական-բժշկասոցիալական աջակցության ծրագիր:

▶ Կենտրոնական նյարդային համակարգի հիվանդությունների հետևանքով շարժման խանգարումներով 12 երեխա, այդ թվում՝ ուղեղային կաթված ունեցող, ծնողների և օրինական ներկայացուցիչների հետ միասին եղել են Մոսկվայի շրջանի Էլեկտրոստայի «Օգոնյոկ» գիտաարտադրական կենտրոնում առողջարանային բուժման մեջ:

2023 թվականի օգոստոսին Մարիա Լվովա-Բելովան այցելել է Դոնեցկի Յանրապետական մանկական կլինիկական հիվանդանոցում բուժում ստացող 16-ամյա Կիրիլին, ով Գորլովկայում ընկել էր ուկրաինական զնդակոծության տակ և ծայրահեղ ծանր վնասվածքներ ստացել: Տղայի մայրը ավելի վաղ դիմել էր հանձնակատարին՝ խնդրելով օգնել Մոսկվայում հետագա բուժման և վերականգնման հարցում:

Սեպտեմբերի սկզբին Կիրիլը հոսպիտալացվել է Մոսկվայի դաշնային բժշկական համար 13 կենտրոն: Միևնույն ժամանակ, վերականգնման են ժամանել երկու երեխա Շախտյորի մանկատուն-գիշերօթիկ հաստատությունից (ԴԺՅ): Լիազորողի աշխատակազմն աջակցում է ականապայթյունային վնասվածքներով, այդ թվում՝ պրոթեզավորմամբ երեխաների բուժման և բժշկական վերականգնման կազմակերպմանը: Յանձնակատարի

աջակցությամբ երեխաները ուղարկվում են մայրաքաղաքի և դաշնային մանկական կլինիկաներ, որոնք իրենց պրոֆիլով լավագույնն են երկրում: Օրինակ՝ Ռուսական մանկական կլինիկական հիվանդանոց և մանկական վիրաբուժության և վնասվածքաբանության Գիտահետազոտական ինստիտուտ: Այսպիսով, Դոնեցկի ժողովրդական Յանրապետությունից մի տղա ծանր ականապայթյունային վնասվածք է ստացել և շտապ հոսպիտալացվել է անհետաձգելի մանկական վիրաբուժության և վնասվածքաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտում: Բժիշկներն ամեն ինչ արել են նրան բուժելու, նրան համալիր վերականգնման բոլոր անհրաժեշտ փուլերով անցկացնելու և պրոթեզավորման նախապատրաստվելու համար:

«Մոտորիկա» ՄՊԸ մասնագետների շնորհիվ դեռահասը ստացել է ձեռքի բիոնիկ պրոթեզ՝ նկարով, որը կատարվել է ձեռագիր և ըստ նրա էսքիզի: Պրոթեզի բոլոր գործառնությունները սովորեցնելուց հետո տղան կրկին կկարողանա օգտագործել երկու ձեռքերը: Բիոնիկ պրոթեզի ծախսերը կազմել են 1,5 մլն ռուբլի և վճարվել են լիազորված անձի կողմից ներգրավված բարեգործական միջոցներից: 2023 թվականի հուլիսին հանձնակատարը աջակցություն է ցուցաբերել ԴԺՅ-ից 13-ամյա դեռահասի Անհետաձգելի մանկական վիրաբուժության և վնասվածքաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտ տեղափոխմանը և հոսպիտալացմանը, որին հաջորդում է վերականգնումը:

Միջազգային համագործակցություն Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարը բաց է միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների և օտարերկրյա պետությունների պաշտոնատար անձանց հետ փոխգործակցության համար: Ռազմական հատուկ գործողության անցկացման ընթացքում նրանց հետ մի քանի հանդիպումներ են տեղի ունեցել: Այսպես, 2022 թվականի հոկտեմբերին տեղի է ունեցել հանձնակատարի հանդիպումը Ռուսաստանի Դաշնությունում ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի ներկայացուցչության ղեկավար Քարիմ Աթասիի հետ: Երեխաների օմբուդսմենը մանրամասն տեղեկություններ է ներկայացրել ՌԶԳ-ից տուժած տարածքներից ծնողագուրկ և առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներին սոցիալական աջակցություն ցուցաբերելու վերաբերյալ:

Բացի այդ, ներկայացուցչությանը, նրա խնդրանքով, փոխանցվել են լրացուցիչ տեղեկություններ: 2023 թվականի հունվարին տեղի է ունեցել հանդիպում ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի բաժանմունքի տարածաշրջանային տնօրեն Աֆշան Խանի հետ: Հանձնակատարը խոսել է հրետակոծվող շրջաններից երեխաների տեղափոխման, նրանց տեղավորման, ազգականների որոնման և ընտանիքների վերամիավորման և այլ հարցերի մասին: Բացի այդ, հանձնակատարի աշխատակազմը Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտեի հետ քննարկում է երրորդ երկրներում երեխաների որոնման և ընտանիքների վերամիավորման հետ կապված հարցեր: ԿԽՄԿ-ին են փոխանցվել Եվրամիության երկրներում գտնվող երեխաների ցուցակները և նրանց հարազատների կոնտակտները: Ներկայումս երեխաների ընտանիքների հետ վերամիավորման դեպքերի մի մասի մշակումը տեղի է ունենում ԿԽՄԿ-ի ակտիվ աջակցությամբ: Նրա ներկայացուցիչները աջակցում են տեղափոխման և բնակության համար վճարման կազմակերպման, Ռուսաստանից Ուկրաինա Բելառուսի միջոցով մարդասիրական միջանցքի, ինչպես նաև երրորդ երկրների տարածքում գտնվող երեխաների որոնման և նրանց վերամիավորման ծնողների հետ, ովքեր գտնվում են Ռուսաստանում:

2023 թվականի ապրիլի 5-ին Մարիա Լվովա-Բելովան ելույթ ունեցավ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ոչ պաշտոնական նիստում՝ «Արդիայի բանաձևով», որը նվիրված էր «Երեխաները և

զինված հակամարտությունը. Ուկրաինական ճգնաժամը, Հակամարտության գոտուց երեխաների տարհանում»: Դոկտորը իրավիճակի մասին զեկույցներ են ներկայացրել նաև ԴԺՀ-ում Մարդու իրավունքների հանձնակատար Դարյա Մորոզովան, ԴԺՀ-ի ղեկավարի՝ Երեխայի իրավունքների հարցերով խորհրդական Էլենորա Ֆեդորենկոն, Դոնեցկի բժիշկ-վնասվածքաբան Եվգենի Ժիլիցինը: «Երեխաների ձեռքբերում» մարդասիրական ակցիայի ընթացիկ արդյունքներով կիսել է դրա ղեկավար Ալեքսեյ Պետրովը: 2023 թվականի մայիսի 16-ին կայացել է Մարիա Լվովա-Բելովայի աշխատանքային հանդիպումը Ռուսաստանի Դաշնությունում և Բելառուսի Հանրապետությունում Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտեի 14 պատվիրակության ղեկավարության հետ: Մանրամասն քննարկվել են երեխաների և նրանց ծնողների կամ այլ մերձավոր ազգականների որոնման հարցերը: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել շարունակել փոխգործակցությունը:

2023 թվականի մայիսի 19-ին հանձնակատարը հանդիպել է ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի երեխաների և զինված հակամարտությունների հարցերով հատուկ ներկայացուցիչ Վիրջինիա Գամբայի հետ: Չրույցի առանցքային թեման հակամարտությունից տուժած երեխաների իրավունքների պաշտպանությունն էր: Քննարկվել են անչափահասների նկատմամբ հնարավոր խախտումների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները: 2023 թվականի հունիսի 29-ին Մոսկվայում կայացել է Մարիա Լվովա-Բելովայի աշխատանքային հանդիպումը Իտալիայի Եպիսկոպոսների կաթոլիկ համաժողովի նախագահ կարդինալ Մատեո Չուպպիի հետ: Կողմերը քննարկել են մարդասիրական հարցեր՝ կապված ռազմական գործողությունների և երեխաների իրավունքների պաշտպանության հետ:

2023 թվականի հուլիսի 4-ին հանձնակատարը հանդիպել է Ռուսաստանում Զաթարի արտակարգ և լիազոր դեսպան Ահմեդ բեն Նասեր բեն Չասեմ Ալ Թանիի հետ: Չրույցի թեման, ի թիվս այլոց, ռուսական կողմի գործողություններն էին՝ ռազմական գործողությունների բախված անչափահասների առողջությունն ու կյանքը պաշտպանելու համար, ինչպես նաև երեխաների և ծնողների վերամիավորումը, որոնք բաժանվել էին ՌԶԳ-ի ընթացքում:

Ուկրաինայի իշխանության մարմինների և լիազոր մարմնի փոխգործակցությունը

ՀՌԳ-ի սկսելու պահից ի վեր Ուկրաինայի իշխանության մարմինների ներկայացուցիչները պաշտոնապես չեն դիմել Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին ամբողջ երեխայի իրավունքների հանձնակատարին: Նշենք, որ Մարիա Լվովա-Բելովան բաց է ուկրաինական կողմի հետ փոխգործակցության համար, և եթե պաշտոնական հարցումներ ստանային, դրանք կքննարկվեին: Ժամանակի ընթացքում հանձնակատարի աշխատակազմի և Ուկրաինայի միջև ձևավորվել է կապի աշխատանքային այլք՝ տեղեկատվության փոխանակման, տվյալների ստուգման, վերամիավորման գործընթացը համակարգելու համար: Այս այլքով աշխատանքն ընթանում է կանոնավոր և կառուցողական:

Միևնույն ժամանակ, մինչ այժմ Ուկրաինայում նկատվում է իշխանությունների միջև համաձայնեցված գործողությունների բացակայություն, ինչը դժվարացնում է վերամիավորման գործընթացը: Այլ ուղիներով և միջնորդների միջոցով տրամադրվող երեխաների ցուցակները չեն արտացոլում իրական իրավիճակը, դրանցում պարունակվող տեղեկատվությունը միշտ չէ, որ արդիական է և հուսալի: Բացի այդ, ուկրաինական կողմը չի համաձայնեցնում երեխաների հետևից մեկնող հարազատների կամ վստահված անձանց ավելի արագ և օպտիմալ տեղափոխումը Ուկրաինայից դեպի Ռուսաստանի Բելառուսի միջոցով, ընդ որում, որ դա կօգներ արագացնել վերամիավորման գործընթացը:

Ուկրաինայի գործողությունները՝ ուղղված երեխաների շահերի դեմ

Հանձնակատարի և նրա աշխատակազմի աշխատանքը անմիջապես ՀՌԳ-ի գոտիներում, երեխաների և նրանց ծնողների հետ շփումը, մամուլի հրապարակումների վերլուծությունը վկայում են այն մասին, որ Ուկրաինան գործում է երեխաների շահերի դեմ:

▶ Սկզբում Ուկրաինան երեխաներին չէր տարհանում վտանգավոր տարածքներից, որտեղ ռազմական գործողություններ էին ընթանում, և նրանք կենդանի վահան էին հանդիսանում ուկրաինացի զինվորականների և նեոնացիստական ուժերի համար: Այժմ Ուկրաինան պարտադիր տարհանում է իրականացնում՝ առանց առաջադրման կողմն ընտրելու իրավունքի, թեև, ըստ մեզ հասած տեղեկությունների, մի շարք ընտանիքներ

կցանկանային մեկնել Ռուսաստանի տարածք:

▶ Ուկրաինան հետապնդում է ռուս ընտանիքներին և նրանց խնամակալության տակ վերցված Դոնբասի որբ երեխաներին, ինչպես նաև Ռուսաստանի Նոր շրջանների երեխաներին մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու գործում ներգրավված ռուս մասնագետներին և նրանց ընտանիքներին: Նրանց հասցեին սպառնալիքներ են հնչում հեռախոսով և սոցիալական ցանցերի միջոցով: Համացանցում հանրային տիրույթում տեղադրվում են ընտանիքների և մասնագետների անձնական տվյալները: Հետապնդվում են կամավորներ, մարդասիրական նախագծերի աշխատակիցներ, որոնք օգնում են երեխաներին ընտանիքների հետ վերամիավորելու գործընթացին:

2023 թվականի ապրիլին Մարիուպոլի որբ պատանու վրա, որն ապրում էր Ռուսաստանում խնամատար ընտանիքում, հարձակվեցին Ուկրաինայի տարածքից հեռախոսազանգերի և հաղորդագրությունների միջոցով: Նրան ստիպում էին պատմել, որ տվյալ ընտանիք իրեն իր կամքին հակառակ են տեղափոխել, և նա ցանկանում է վերադառնալ: Ի պատասխան տղայի մերժմանը՝ չարագործները սկսել են սպառնալ նրա քույրերի կյանքին: Նրանց փրկելու համար դեռահասը պետք է վերադառնար Ուկրաինա: Սադրանքը հաջողվել է կանխել:

▶ Ուկրաինան ճնշում է գործադրում ծնողների վրա, որոնց երեխաները ուղարկվել են Ռուսաստան կարճատև հանգստի, պահանջում է նրանց շուտափույթ վերադարձ և պարտավորեցնում է ցուցմունք տալ ռուսական կողմի հանգստի կազմակերպիչների դեմ:

▶ Ուկրաինայի կողմից գործում են ոչ առևտրային կազմակերպություններ, օրինակ՝ Save Ukraine-ը, որոնք, չհամաձայնեցնելով վերամիավորման իրենց գործողությունները ռուսական կողմի գործընկերների հետ, հրահանգում են հարազատներին, լեզենդներ հորինում

Նրանց համար, որոնք Նրանք, իրենց հերթին, պատմում են սահմանապահ ծառայության աշխատակիցներին: Արդյունքում, ավելանում է Ռուսաստանի սահմանը հատելու ժամանակը և երեխաների տեղափոխման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի պատրաստման ակնկալիքները, ինչը չի նպաստում ընտանիքների արագ վերամիավորմանը, ինչպես նաև հանգեցնում է նրան, որ դժվարություններ են առաջանում սահմանը հատելու համար, մասնավորապես, երբ մարդիկ ներկայանում են որպես Նրանք, ովքեր իրականում չեն:

▶ Ուկրաինյան պլանային գնդակոծություններ է իրականացնում Բելգորոդի, Բրյանսկի և Կուրսկի մարզերի բնակավայրերի ուղղությամբ, ինչի հետևանքով տուժում են նաև երեխաները: Հանձնակատարը մասնակցում է սահմանամերձ շրջանների խաղաղ բնակիչներին օգնություն ցուցաբերելուն:

▶ Ուկրաինայի աջակցությամբ իրականացվում են բաց տվյալների միջոցով երեխաներին հետևելու նախաձեռնություններ:

▶ Ուկրաինյան ստեղծում է ֆեյքեր, որոնք բարդացնում են երեխաներին ընտանիքների հետ վերամիավորելու աշխատանքը, մասնավորապես, ծնողների և հարազատների մոտ անվստահություն են առաջացնում Ռուսաստանի գործողությունների նկատմամբ: Օրինակ, childrenofwar.gov.ua կայքում հրապարակում է տեղեկատվություն իբր հետախուզվող ուկրաինացի երեխաների մասին: Լիազորողի աշխատակազմը բազմիցս ստուգել է այնտեղ տեղադրված տեղեկությունները և գտել անհամապատասխանություններ. այսպիսով, երեխաները վաղուց տուն են վերադարձել առողջության ճամբարից, ընտանիքը վերամիավորվել է, սակայն նրանց մասին տվյալները դեռ մնում են կայքում: Հարազատների մի մասը կայքի հարցումներ է գրել ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի առաջին ամիսներին, երբ ինչ-ինչ պատճառներով կորցրել են կապը, բայց այժմ երեխաները հայտնաբերվել են: Այսպիսով, տվյալ ռեսուրսում տեղ գտած տեղեկատվությունը Ռուսաստան իբր բռնի տեղահանված 19 հազար երեխաների մասին չի համապատասխանում իրականությանը և դրան չի կարելի վստահել:

Ապատեղեկատվություն հանրային տարածքում

Դժբախտաբար, Ռուսաստանի Դաշնության և Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին

առընթեր Երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աշխատանքի մասին տեղեկատվությունը ՌԻԳ-ի ընթացքում երեխաների իրավունքների փրկության և պաշտպանության գծով ներկայացվում է օտարերկրյա լրատվամիջոցների և քաղաքական գործիչների կողմից աղավաղված. ենթադրում ենք, որ որոշ դեպքերում դիտավորյալ, որոշ դեպքերում էլ՝ իրավիճակի անտեղյակությունից կամ ոչ պրոֆեսիոնալիզմի հետ կապված: Ուկրաինյան աննախադեպ ապատեղեկատվական արշավ է ծավալել, այնտեղ մանկության պաշտպանության հարցն առավելագույնս քաղաքականացվում է: Տպավորություն է ստեղծվում, որ ուկրաինական կողմին ոչ այնքան պետք է օգնել ընտանիքներին, որքան դիցաբանական համակարգ ստեղծել: Արտասահմանյան լրատվամիջոցների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ նյութերի հեղինակները եզրակացություններ են անում Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին առընթեր Երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աշխատանքի վերաբերյալ՝ չհաստատված տվյալների հիման վրա: Նրանց փաստարկը վերացական է. չի պարունակում անուններ, ազգանուններ, հասցեներ, համապատասխանաբար, այն հնարավոր չէ ստուգել: Ըստ էության, լրատվամիջոցները ֆեյքեր են ստեղծում: "Ռուսաստանը վտարում է երեխաներին" (անվտանգ շրջաններ ժամանած երեխաների մասին), "Ռուսաստանը խոչընդոտում է ծնողների և երեխաների վերամիավորմանը" (սման դեպքերի մասին հանձնակատարի աշխատակազմին հայտնի չէ. ընդհակառակը, բազմակողմանի ջանքեր են գործադրվում որևէ խոչընդոտ հանելու համար): Այս պնդումները, սակայն, չեն համապատասխանում իրականությանը:

Նշենք նաև տերմինների սխալ օգտագործման խնդիրը: Այսպիսով, օտարերկրյա ՉԼՄ-ները հաճախ օգտագործում են «adoption» (որդեգրում) տերմինը Դոնբասի որբ երեխաներին խնամատար ընտանիք տեղավորելու վերաբերյալ, չնայած պետք է օգտագործել «guardianship» կամ, մեծ պայմանականությամբ, «foster care», «custody» տերմինը:

Ընդունում ենք, որ նման սխալը կարող է առաջանալ Ռուսաստանի Դաշնության և արևմտյան երկրների օրենսդրության մեջ այս հարցի նկատմամբ մոտեցումների էական տարբերությունների պատճառով: Բացի այդ, համացանցում և մամուլում ոչ հավաստի տեղեկատվություն լցնելու նպատակով հաքերային հարձակումներ են իրականացվում ռուսական ինտերնետ-ռեսուրսների վրա: Օրինակ, 2022 թվականի օգոստոսի 23-ին «Մեդուզա» և «Մեդիագոնա» պարբերականները, հղում անելով Կրասնոդարի ընտանիքի և մանկության հարցերով վարչության կայքին, հայտնել են հետևյալը. «Ազատագրված Մարիուպոլի ավելի քան 1000 երեխաներ արդեն նոր ընտանիքներ են գտել Տյումենում, Իրկուտսկում, Կեմերովոյում և Ալթայի երկրամասում: Ավելի քան 300 երեխաներ ժամանակավոր գտնվում են Կրասնոդարի երկրամասի մասնագիտացված հաստատություններում և անհամբեր սպասում են իրենց նոր ընտանիքների հետ ծանոթությանը»:

Օգոստոսի 24-ին պետական մարմինը հերքեց այդ տեղեկությունը՝ տեղեկացնելով, որ կյուբը տեղադրվել է չարտոնված՝ օգտագործելով սերվերի ծրագրային ապահովման խոցելիությունը, իսկ հետագայում կայքը ենթարկվել է DDoS հարձակման: Այնուամենայնիվ, այս գրառումը առիթ է դարձել Ուկրաինայի ԱԳՆ հայտարարության համար՝ ՌԴ քաղաքացիների կողմից ուկրաինացի երեխաների ապօրինի որդեգրման մասին: Միևնույն ժամանակ, Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր Երեխայի իրավունքների հանձնակատար Մարիա Լվովա-Բելովայի գործունեությունը երեխաների պաշտպանության ընթացքում հնարավորինս թափանցիկ է:

Այնուամենայնիվ, այս գրառումը առիթ է դարձել Ուկրաինայի ԱԳՆ հայտարարության համար՝ ՌԴ քաղաքացիների կողմից ուկրաինացի երեխաների ապօրինի որդեգրման մասին: Միևնույն ժամանակ, Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր Երեխայի իրավունքների հանձնակատար Մարիա Լվովա-Բելովայի գործունեությունը ՌԳԳ-ի ժամանակ երեխաների պաշտպանության վերաբերյալ եղել է հնարավորինս թափանցիկ: Այս աշխատանքի մասին տեղեկատվությունը կարելի է հեշտությամբ ստանալ ինտերնետում՝ երեխաների օմբուդսմենի պաշտոնական կայքում՝ deti.gov.ru, լիազորված

հանձնակատարի էջերում և «Երեխաների օմբուդսմեն»-էջերում Վկոնտակտե և տելեգրամյան ալիքներում:

Բացի այդ, մշտական հիմունքներով հանձնակատարը մամուլի ասուլիսներ, հարցազրույցներ և մեկնաբանություններ է տալիս ռուսական և արտասահմանյան լրատվամիջոցներին: Այսպիսով, 2023 թվականի ապրիլի 4-ին Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի նախարարության մամուլի կենտրոնում տեղի է ունեցել հանձնակատարի մամուլի ասուլիսը, Մարիա Լվովա-Բելովան մանրամասն խոսել է կատարվող աշխատանքի մասին, պատասխանել լրագրողների հարցերին, հիմնականում օտարերկրյա: Միջոցառումն անցկացվել է առկա և առցանց ռեժիմով: Բացի այդ, 2023 թվականին հանձնակատարը բացառիկ հարցազրույցներ է տվել և նկարահանումների հարցում աջակցել արտասահմանյան մի շարք լրատվամիջոցների: Դրանց թվում են ամերիկյան Vice News լրատվական ալիքը, ճապոնական NHK հեռուստաալիքը, իտալական RAI հեռուստաալիքը, իսպանական El País թերթը, շվեյցարական Weltwoche ամսագիրը, իսպանական 100 Giorni da Leoni վիդեոլոգը, Կոլումբիական W Radio ռադիոկայանը, բրիտանական ITV հեռուստաալիքը: Հիմնականում հարցազրույցներում նույն հարցերն էին հնչում: Կարևոր է նշել, որ լույս տեսած որոշ հրապարակումներում կրկին օգտագործվել են «որդեգրում» և «տեղահանում» սխալ հասկացությունները:

Ուկրաինայի և նրա կողմնակիցների կողմից ՌԳԳ-ի ընթացքում երեխաների պաշտպանության վերաբերյալ ստեղծված հիմնական կեղծիքները ներառում են հետևյալը.

Կեղծ համար 1. «Ռուսաստանը արտաքսում և դուրս է հանում երեխաներին»: Դա այդպես չէ: 2022 թվականի փետրվարից Ռուսաստանի Դաշնությունը չի արտաքսել, այլ ընդունել է Ուկրաինայի և Դոնբասի հանրապետությունների մոտ 4,8 միլիոն բնակիչների, որոնցից ավելի քան 700 հազարը՝ 17 երեխա: Երեխաների ճնշող մեծամասնությունը եկել է Ռուսաստանի անվտանգ շրջաններ ծնողների կամ մերձավոր ազգականների հետ միասին: Դոնբասի մանկական սոցիալական հաստատությունները դուրս են եկել գնդակործությունների տակից՝ իրենց սաների անվտանգությունն ապահովելու համար:

Կեղծ հանար 2. «Ռուսաստանն ունի երեխաների որդեգրման ծրագիր»:

Ռուսաստանի Դաշնությունը չունի երեխաների որդեգրման ծրագիր ՌԻԳ գոտիներից: Հազարավոր որդեգրված երեխաների մասին տեղեկությունները հավաստի չեն: Հանձնակատարի աջակցությամբ Ռուսաստանի ընտանիքներին խնամակալության և հոգաբարձության են հանձնվել 380 ծնողազուրկ և առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներ՝ ընտանեկան մեծ խմբեր և հաշմանդամություն ունեցող երեխաներ: ԴԺՅ-ից և ԼԺՅ-ից երեխաների որդեգրումը, երբ հանրապետությունները ինքնիշխան պետություններ էին, ըստ հանձնակատարի աշխատակազմի, չի իրականացվել: Կարողալ ավելին՝ «Ռուսաստանի քաղաքացիների ընտանիքներում առանց խնամքի մնացած երեխաների տեղավորելու մասին» բաժնում:

Կեղծ համար 3. «Ռուսաստանը չի վերադարձնում ուկրաինացի երեխաներին»:

Այս կամ այն պատճառով բաժանված ընտանիքների վերամիավորմամբ մենք զբաղվում ենք ՀԻԳ-ի սկզբից, հետևողականորեն և բացահայտ կերպով: Մենք օգնում ենք գտնել երեխային, եթե դա անհրաժեշտ է, չնայած ավելի հաճախ երեխաները գտնվում են մերձավոր ազգականների հետ, և ծնողները գիտեն նրանց գտնվելու վայրը: Աջակցում ենք փաստաթղթերի ձևակերպմանը: Ուղեկցում ենք Ռուսաստանի տարածքում մորը, տատիկին կամ երեխայի մեկ այլ բարեկամի, հաճախ վճարում ենք հյուրանոցի և ճանապարհորդության համար, կազմակերպում հանդիպում: Այս գործունեությունը ծավալում ենք Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտեի հետ համագործակցությամբ: Ուշադրություն ենք հրավիրում նաև այն փաստի վրա, որ զգալի թվով ընտանիքներ վերամիավորվում են ինքնուրույն կամ կամավորական կազմակերպությունների օգնությամբ: Ավելին՝ «Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աջակցությունը ընտանիքների վերամիավորմանը» բաժնում:

Կեղծ համար 4. «Ռուսաստանը չի համագործակցում ուկրաինական կողմի հետ երեխաների վերադարձի հարցերով»:

Ռուսաստանն ուկրաինական կողմի հետ փոխգործակցության աշխատանքային ալիք ունի, որը թույլ է տալիս մշակել անհատական հարցումներ: Տեղի է ունենում անհրաժեշտ

փաստաթղթերի, տեղեկատվության փոխանակում, համակարգվում է ընտանիքների վերամիավորման գործընթացը: Մինևույն ժամանակ, երեխաները կարող են լինել ինչպես Ռուսաստանի, այնպես էլ Ուկրաինայի տարածքում: Ավելին՝ «Ռուսաստանի Դաշնության նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հանձնակատարի աջակցությունը ընտանիքների վերամիավորմանը» բաժնում:

Կեղծ համար 5. «ՀԻԳ գոտիներից երեխաները ստիպված են փոխել իրենց քաղաքացիությունը ռուսականի հետ»:

Չորս նոր սուբյեկտների ՌԻ կազմ մտնելուց հետո նրանց բնակիչները, այդ թվում՝ անչափահասները, ճանաչվել են Ռուսաստանի քաղաքացիներ և հնարավորություն են ստացել ձևակերպել ռուսական անձնագրեր: 14-ից 18 տարեկան երեխաները որոշում են կայացնում ինքնուրույն: Մինչև 14 տարեկան երեխաների համար դիմում են ներկայացնում նրանց օրինական ներկայացուցիչները՝ ծնողները կամ խնամակալները: Ծնողազուրկ և առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների համար օրինական ներկայացուցիչները սոցիալական հաստատությունների ղեկավարներն են, որտեղ նրանք դաստիարակվում են:

Ռուսաստանի Դաշնության նոր քաղաքացիները նույնպես պահպանում են Ուկրաինայի քաղաքացիությունը, եթե նրանք նախկինում ունեցել են այն, և նրանք ցանկություն չեն հայտնել դուրս գալ դրանից: Այսպիսով, քաղաքացիության փոփոխության մասին խոսք չի գնում: Մինչև Ռուսաստանի Դաշնության կազմի մեջ մտնելը ԴԺՅ-ն և ԼԺՅ-ն անկախ պետություններ էին: Հանրապետությունների ձևավորումից հետո այնտեղ ծնված երեխաները համապատասխանաբար ստացել են ԴԺՅ և ԼԺՅ քաղաքացիություն: Մինչև 2014 թվականի ապրիլի 7-ը ծնված երեխաները հիմնականում ունեցել են Ուկրաինայի քաղաքացիություն: Ռուսաստանի Դաշնություն տեղափոխվելիս հանրաքվեներից առաջ ԴԺՅ-ի, ԼԺՅ-ի (2019 թվականից), Չապորոժիեի և Խերսոնի մարզերի բնակիչները (2022 թվականի մայիսից) և նրանց անչափահաս երեխաները կարող էին պարզեցված կարգով ստանալ Ռուսաստանի քաղաքացիություն՝ իրավունքներ և երաշխիքներ ստանալու համար, որոնք տրամադրվում են Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիներին, ներառյալ սոցիալական վճարները:

Քաղաքացիությունը ստանալու պարզեցված կարգը չի սահմանափակում երեխաների իրավունքները: Ռուսաստանի քաղաքացիությունը թույլ է տալիս ստանալ դաշնային և տարածաշրջանային օրենսդրությամբ նախատեսված սոցիալական աջակցության միջոցառումներ, արագացնում է նոր հնարավորությունների հասանելիությունը, օրինակ՝ Ռուսաստանի Դաշնության տարածքում ուսումնական հաստատություններ ընդունվելը: Առանց քաղաքացիություն ստանալու, երեխաներ ունեցող ընտանիքները և որբ երեխաները կարող են պահանջել միայն սոցիալական երաշխիքների սահմանափակ փաթեթ: Երբ երեխաները հասնեն չափահասության տարիքին (18 տարեկան), նրանք կկարողանան ինքնուրույն որոշում կայացնել, թե արդյոք նրանք ցանկանում են մնալ Ռուսաստանի քաղաքացի: Այժմ, ըստ ընտանիքների կողմից ստացված տվյալների, եթե նրանք ցանկանում են վերադառնալ Ուկրաինա, նրանք պետք է հրաժարվեն Ռուսաստանի քաղաքացիությունից:

Կեղծ համար 6. «ՌԴ-ում գործում են վերադաստիարակության ճամբարներ ՌԶԳ-ից ժամանաց երեխաների համար: Երեխաների համար այնտեղ կազմակերպվում է ռազմական պատրաստություն»: Ռուսաստանում չկան վերադաստիարակության ճամբարներ, այդ թվում՝ ՌԶԳ գոտու երեխաների համար: Առողջության կենտրոններում և ճամբարներում երեխաների հանգստի ձևը տարածված է երկրում և զարգանում է արդեն 100 տարի, այս ընթացքում ստեղծվել է հսկայական ենթակառուցվածք: Բնական է, որ հանգստի այս տեսակում ներառված են նաև ՌԶԳ գոտու երեխաների կողմից: Որպես կանոն, ճամբարային հերթափոխի ծրագիրը ներառում է ոչ միայն հանգստի և վերականգնման, այլև կրթական, զարգացման միջոցառումներ: 2022 թվականի նոյեմբերին Չեչնիայի Հանրապետության հանձնակատարի և ղեկավարի նախաձեռնությամբ առաջին անգամ տեղի ունեցավ նոր ձևաչափի ճամբարային փոփոխություն օրենքի հետ հակասության մեջ գտնվող դեռահասների համար: Հերթափոխի բովանդակությունը մարզական և հայրենասիրական է: Ձևաչափն ուղղված է իրավապահ մարմիններում կանխարգելիչ հաշվառման մեջ գտնվող անչափահաս երիտասարդների սոցիալականացմանը: Դրան մասնակցել են 192 մարդ ՌԴ 15 շրջաններից: Նրանց թվում եղել են 30 դեռահասներ ԴԺՀ-ից և 15-ը ԼԺՀ-ից. նրանք

բոլորը եկել են ծնողների համաձայնությամբ: Ընտանիքները ռուսամետ դիրքորոշում ունեն, հետաքրքրված են իրենց երեխաների հայրենասիրական դաստիարակությամբ: 2022 թվականի օգոստոսից լիազորողի նախաձեռնությամբ իրականացվում են «Послезавтра» վերականգնողական հերթափոխեր՝ ՌԶԳ-ից տուժած տարածքների դեռահասների համար: Սկզբում դրա մասնակիցներն էին ԴԺՀ-ի երեխաները, այնուհետև ավելացան մասնակիցներ ԼԺՀ-ից, Չապորոժիեի և Խերսոնի շրջաններից, 2023 թվականից՝ Բելգորոդի, Բոյանսկի և Կուրսկի շրջաններից և այլ շրջաններից: «Послезавтра» հերթափոխի ձևաչափը նպատակ ունի օգնել երեխաներին վերականգնվել իրենց ապրած սթրեսից, հարմարվել նոր պայմաններին և գտնել հնարավորություններ իրենց ապագան կառուցելու համար: Հանգստից հետո երեխաները վերադառնում են տուն՝ հարազատների մոտ: Ավելին՝ «Послезавтра» հերթափոխեր բաժնում:

Կեղծ համար 7. «Միջազգային քրեական դատարանի օրդերն ակտիվացրել է Ռուսաստանի՝ ընտանիքների վերամիավորման միջոցառումները»: Այս թեզը չի համապատասխանում իրականությանը: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի և ՌԴ նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հարցերով հանձնակատար Մարիա Լվովա-Բելովայի դեմ Միջազգային քրեական դատարանի (ՄԶԴ) հրամանագրից առաջ երեխաների օմբուդսմենի աշխատակազմը նույնպես զբաղվում էր ընտանիքների վերամիավորմամբ: ՄԶԴ-ի օրդերը, ընդհակառակը, միայն ուժեղացրել է ապատեղեկատվության հոսքը և ստեղծել լարվածություն, որն ավելորդ խոչընդոտներ է ստեղծում, ինչը միանշանակ չի բխում երեխաների և ընտանիքների շահերից: Ծնողներն ու հարազատները, ովքեր իսկապես ցանկանում են վերամիավորվել իրենց երեխաների հետ, վախենում են դիմել լիազորված հանձնակատարին և Ռուսաստանի իշխանություններին, թեև երեխաների պաշտպանի աշխատակազմը մինչև ՄԶԴ-ի օրդերը երեխաների իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված աշխատանքներ է իրականացրել, այն այժմ իրականացնում է և կշարունակի ապագայում: Մինչ այժմ ՌԴ նախագահին առընթեր երեխայի իրավունքների հարցերով հանձնակատարին հայտնի չէ, թե կոնկրետ ինչում է կայանում Միջազգային քրեական դատարանի (ՄԶԴ) մեղադրանքը

և ինչի վրա է այն հիմնված: Երեխաների օմբուդսմենի կամ նրա աշխատակազմի հասցեին ՄՔԴ ներկայացուցիչները չեն դիմել, որևէ փաստաթուղթ չի ստացվել և չի պահանջվել: ՄՔԴ կայքում տեղադրված պաշտոնական հաղորդագրության մեջ օգտագործված «unlawful deportation of population (children)» ձևակերպումը տարակուսանք է առաջացնում: Ռուսաստանի Դաշնությունը չի ճանաչում ՄՔԴ-ի իրավասությունը, իսկ նրա ներկայացուցիչները մեր երկրում հետախուզվում են: Հանձնակատարը շարունակում է աշխատել նույն ռեժիմով:

**Պատրաստված է Ռուսաստանի
Դաշնության Նախագահին առընթեր
Երեխայի իրավունքների հանձնակատարի
աշխատակազմի կողմից**

obr@deti.gov.ru

www.deti.gov.ru

t.me/malvovabelova

vk.com/malvovabelova

